

Seminář pro krajské metodiky - praktická odpora vzdělávání v Jihomoravském kraji

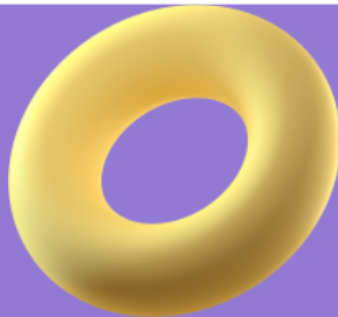

Krajská knihovna Vysočiny
Havlíčkův Brod
10.-11. 5. 2022

Poznáte autora?

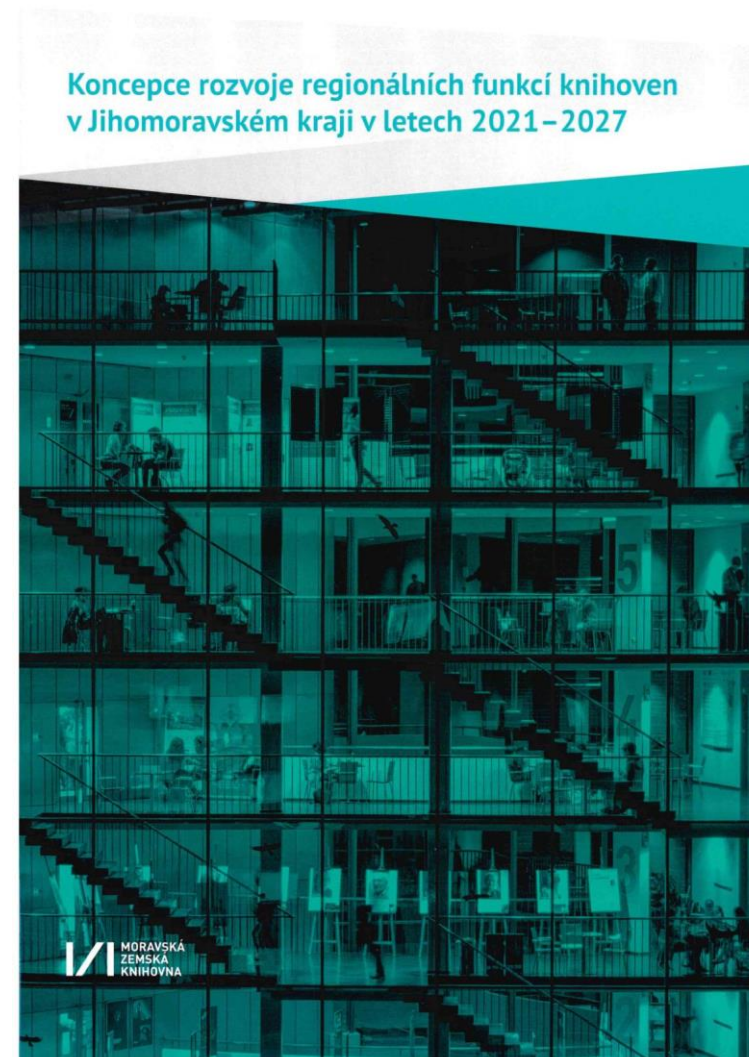

"Veřejná knihovna už tím dělá mnoho, že pečuje značnou měrou o ušlechtilé využití volných chvil obyvatelstva, aby mnozí nepropadli špatným vlivům nebo ledajakému životu."

Koncepce rozvoje regionálních funkcí knihoven v Jihomoravském kraji v letech 2021-2027

- Navazuje na předchozí koncepci doplněnou o aktualizaci v letech 2019-2020
- Předpokladem její úspěšné realizace je **pokračující profesionální zázemí knihoven pověřených výkonem regionálních funkcí** a stabilní finanční podpora poskytovatele dotace na regionální funkce knihoven – Jihomoravského kraje
- Východiska Koncepce (dokumenty celostátní povahy, regionální povahy, DT Obecní knihovny)
- Podpora vzdělávacích, kulturních a komunitních aktivit

Předpokladem úspěšného rozvoje čtenářské gramotnosti je spolupráce knihovny se základní a mateřskou školou v místě

Standard pro komunitní knihovnu

Co by mělo být hlavním znakem komunitní knihovny? Zkuste formulovat pouze jeden – ***OTEVŘENOST*** k místním potřebám; *knihovna není zaměřena pouze na registrované uživatele, neutrálnost, profesionalita (kulturně osvícenecký přístup)*

Návrh standardu pro komunitní knihovny:

- - Počet návštěvníků akcí
- - **Počet akcí**
- - *Prostorové možnosti*

Sociální role veřejné knihovny

„Knihovny se stávají místy setkávání a upevňování neformálních kontaktů. Lidé zde získávají sociální zkušenost – knihovna se stává faktorem sociálního a osobního rozvoje. Jde o apolitický veřejný prostor, otevřený všem bez rozdílu. Tím knihovna potvrzuje své zaměření.“

Příklad z praxe - zápis z metodické návštěvy...

16.3.2022, 269 obyvatel

Akce pro čtenáře se nekonají, protože je paní knihovnice zaměstnaná.

Aktivity knihovny: *Ne, paní knihovnice pracuje a její práce jí neumožňuje pořádat akce*

Forma/způsob komunikace se čtenáři (e-mail, Sms, FB): *NE*

Spolupráce s organizacemi v místě: *NE*

PODPORA MALÝM REGIONÁLNÍM PROJEKTŮM SKIP VELKÁ MORAVA

ROK	SCHVÁLENÁ PODPORA	Počet žádostí (podaných / schválených)
2014	16 800	10 / 6
2015	23 800	14 / 10
2016	31 000	20 / 16
2017	27 000	8 / 8
2018	34 700	13 / 12
2019	29 700	10 / 10
2020	24 700 (čerpáno 3 000)	11 / 9
2021	38 100	12 / 9
CELKEM	204 100	98 / 80

Z propozic „malých regionálních projektů“

- Podpora projektů komunitního charakteru v souladu s jedním z cílů nové koncepce rozvíjet „knihovny jako komunitní, vzdělávací a kulturní centra“.
- Podmínka: aktivní zapojení knihovny při realizaci projektu, např. formou soutěží, výstavek či workshopů. Vhodné je směřování aktivit k propagaci celostátních akcí SKIP na podporu čtenářství (Týden knihoven, Den pro dětskou knihu aj.).
- V případě, že by nebylo možné projekt z důvodu nepříznivé epidemické situace realizovat, je možné uskutečnit akci náhradním způsobem on-line.

<https://www.knihkm.cz/skip-velka-morava/aktivity.html>

MALÉ REGIONÁLNÍ PROJEKTY SKIP VELKÁ MORAVA

- URČENÍ: Veřejné knihovny do 1,0 úvazku
- MAXIMÁLNÍ VÝŠE NÁKLADŮ: 5.000,- Kč
- **PŘIJÍMÁNÍ ŽÁDOSTÍ: do 6. 5. 2022**
- **SCHVÁLENÍ ŽÁDOSTÍ: do 3. 6. 2022**
- **ROZHODNUTÍ O SCHVÁLENÍ: do 17. 6. 2022**
- **VYÚČTOVÁNÍ PROJEKTU: do 9. 12. 2022**

PUBLICITA PROJEKTU

Během realizace projektu uvádět (na propagačních materiálech, webové stránce, sociálních sítích) : Akci podpořil SKIP ČR – Velká Morava.

Nástroj motivace - Standard veřejných knihovnických a informačních služeb

Počátek?

Garanty dostupnosti a kvality standardizovaných VKIS jsou kraje.

Metodický pokyn MK ČR	Standard pro dobrou knihovnu
31.3.2005 (5 kategorií)	2012, 1. vyd.
11.11.2011 (10 kategorií)	2013, 2. vyd.
	2015, 3. vyd., aktualizace tabulek za r. 2014
18.12.2019 (12 kategorií; personální zajištění knihovny; KULTURNÍ, VZDĚLÁVACÍ A KOMUNITNÍ AKTIVITY KNIHOVNY)	2020, 4. přeprac. vyd.

Článek 14.

Vzdělávací, kulturní a komunitní aktivity knihoven

„Veřejná knihovna musí být centrem komunity, má-li se plně účastnit jejích aktivit. Má proto spolupracovat s ostatními organizacemi a skupinami dané komunity.“

(Směrnice IFLA: Služby veřejných knihoven, článek 3.4.8)

Formulář zápisu z metodické návštěvy (<https://www.mzk.cz/pro-knihovny/region/metodicke-navstevy/formular-zapisu-z-metodicke-navstevy>)

Aktivity knihovny

Spolupráce s organizacemi v místě (OÚ, ZŠ, MŠ, ..DPS?)

VISK - PODPROGRAM Č. 3

INFORMAČNÍ CENTRA VEŘEJNÝCH KNIHOVEN - ICEKNI

- 4. PODPORA VYBUDOVÁNÍ A OBNOVY TECHNOLOGICKÉHO VYBAVENÍ KNIHOVEN jako center celoživotního vzdělávání v oblasti informační gramotnosti pro veřejnost, **včetně vybavení pro realizaci videokonferencí a tvorbu záznamů vzdělávacích akcí pro veřejnost.**

Nové doporučení z K21 pro rok 2022

*„Pokud bude projekt posouzen odbornou komisí jako vysoce inovativní či inspirativní pro ostatní knihovny, bude žadateli doporučena jeho prezentace odborné veřejnosti. Komise takto každoročně navrhne **maximálně 5 projektů**. Prezentace vybraných projektů a materiálů vypracovaných v rámci těchto projektů ve formátu *.pdf zveřejní příjemce pro případné zájemce na webu Informace pro knihovny <https://ipk.nkp.cz/homepage-ipk>.*

Dále jsou vhodné prezentace formou článku v knihovnickém periodiku, na workshopu či formou přednášky na knihovnické konferenci.“

KNIHOVNA 21. STOLETÍ – Kulturní, výchovná a vzdělávací činnost

- a. projekty zaměřené na **vznik a rozvoj čtenářské gramotnosti a podporu čtenářství** u dětí a dospělých. Projekty zaměřené na **podporu celoživotního učení pro všechny věkové kategorie** s využitím přednášek, seminářů, besed, soutěží, výstav,
- b. projekty zaměřené na **podporu komunitních aktivit knihoven**, na osoby ohrožené sociálním vyloučením, na seniory,
- c. projekty zaměřené na **podporu významných knihovnických, literárních a kulturních výročí**,
- d. projekty zaměřené na **podporu regionální historie a kultury**.

Podporovány budou pouze inovativní projekty, které využívají práci s literaturou a fondy knihovny a v maximální míře zapojují místní lektory a dobrovolníky. Žádost o dotaci na vydání publikace (periodické/ neperiodické) musí mít přímý vztah ke knihovně a jejím činnostem.

Nebudou podporovány opakující se projekty bez aktualizace obsahu, pásma obsahující pouze cestopisné besedy, divadelní představení, nákup profesionálních účinkujících, projekty zaměřené pouze na živou kulturu bez návaznosti na literaturu a hlavní činnosti knihovny nebo soutěže pro děti a dospělé, kdy je žádáno na odměny pro poroty a vystupující.

K21 – Tematický okruh - vzdělávání knihovníků (mimo oblasti podporované v programu VISK)

- a. podpora vydávání odborných textů včetně periodik zaměřených na celoživotní učení knihovníků a rozvoj odborných činností knihoven všech typů,
- b. podpora dalšího vzdělávání knihovníků a dobrovolníků pracujících v knihovnách v oblasti literatury, práce se čtenářem a dalších oblastech přímo souvisejících s činností knihoven všech typů (výuku musí zajišťovat kvalifikovaní lektori),
- c. výměna a sdílení informací a zkušeností v rámci sítě celosvětových knihovnických spolků a sdružení.

2021 – 2,000.000,- Kč

PLÁN KOMUNITNÍCH AKTIVIT V JIHOMORAVSKÉM KRAJI 2022

Metodika Moravské zemské knihovny v Brně k výkonu regionálních funkcí v Jihomoravském kraji aktualizace pro rok 2022 (*Příklady metodické, případně praktické pomoci obsluhovaným knihovnám*)

- Plán akcí, harmonogram (název akce a náklady), celková částka cca 50.000,- Kč
- Regionální projekty: „**Do říše fantazie s regionálními autorkami**“, „**Psí hrdina**“, **Festival knihoven** (cílem projektu je prezentovat služby knihoven, podpořit čtenářství, čtenářskou gramotnost, návštěvnost knihoven, komunitní roli knihoven, sdružování a sounáležitost obyvatel, ale i získání povědomí o regionu, v němž uživatelé žijí).
- Aktivizační program ke čtenářské gramotnosti pro děti, rodiny nebo seniory - Čteme pejskům - během akce se děti seznámí s pejskem Beky, který má canisterapeutické zkoušky. Dozví se jak o pejska pečovat, ale základem akce je čtení pejskovi. Hravou formou si procvičí čtení textu a ztrácejí ostych. Za správně provedený úkol mohou pejskovi dát pamlsek, součástí je i malá výtvarná práce. Akce je přizpůsobená různým věkovým skupinám a je určena pro děti do 10 let.

REGIONÁLNÍ AKTIVITY

- **ČTEME PEJSKOVI:**
<https://duha.mzk.cz/clanky/v-knihovnach-regionu-vyskov-cteme-pejskovi>
- **Psí rok – celoroční čtenářská hra:**
<https://www.kulturaboskovice.cz/knihovna/knihovna/aktuality/psi-rok-celoročni-ctenarska-hra>
Patrony čtenářské hry jsou spisovatelka Lucie Hlavinková se svojí fenkou Miou.
- Festival knihoven regionu Znojmo

Úspěšné komunitní aktivity

Krajský projekt na podporu čtenářství - JIŽNÍ MORAVA ČTE

<http://www.jiznimoravacte.cz/>

- Mýty a legendy mého kraje (2016)
- Příběhy mého kraje (2017)
- Moje obec - moje město - můj kraj za 100 let (2018)
- Tajemství knihovny (2019)
- Svět v obrazech (2020)
- Teď to vidím jinak (2021)
- Co vypráví voda (2022), seznam doporučené literatury

PŘÍNOS PROJEKTU

- Knihovny jsou přirozenými komunitními centry a oblíbeným místem setkávání všech generací
- Posílení spolupráce s místními školami a s místními komunitami v obcích celé Jižní Moravy
- Prostřednictvím autorských čtení a besed, tvorbou – literární či výtvarnou – podněcují zapojené knihovny v dětech vztah ke čtení, rozšiřuje se čtenářská gramotnost a fantazie
- Témata každého ročníku soutěže rozvíjí u dětí kritické myšlení

Workshop ALBI s metodickým programem pro knihovníky

Originální metodicko - herní program, 12.000 Kč vč. DPH (uspořádání metodického a herního setkání, ceny do soutěží, metodické a pracovní listy, hry zahrnuté do metodiky)

SLUŽBY: (5.526 Kč)

- - lektorné/organizace celé akce/180 minut - řízená činnost po celou dobu akce (metodik/lektor/pedagog + odborník z ALBI):
- - originálně zpracovaný metodický program (metodika) pro knihovníky: zaměřeno na práci se školním kolektivem, čtenářská gramotnost, inspirace pro knihovníky + materiály pro uspořádání vlastních aktivit na půdě knihovny
- - pracovní listy, karty s úkoly, aktivity - úkoly před, při a po čtení - tištěný materiál pro účastníky semináře ((inspirace pro dlouhodobé knihovnické projekty)
- - seznámení s herními novinkami, prostor pro vlastní hraní her
- - motivační odměny pro účastníky semináře

MATERIÁL: (6.473,60 Kč)

- **22 her v hodnotě 9.248,- Kč se započítanou slevou 30 %**
- Cílem využívání her při semináři je: zapojení herních prvků do práce s knihou + představení didaktických pomůcek pro čtenářskou gramotnost - interaktivně prezentované přímo autorkou her na čtenářskou gramotnost!

Nebudíme v tom sami..

- <https://zazitmestojinak.cz/zmj-v-kostce/>
- Téma Zažít město jinak 2022
- Neexistující přechody, zbytečná zábradlí i zdi v našich hlavách, které nám brání navazovat skutečné sousedské vztahy... To všechno jsou témata, která AutoMat, koordinátor Zažít město jinak, přinese do veřejného prostoru v rámci letošního tématu „Bez zábran“.
Upozorňovat na bariéry mezi lidmi a překonávat je. Jak fyzické, tak ty mentální.
- Noc literatury

Společné sdílení veřejného prostoru

Cílem **Zažít město jinak** je propojit sousedy, místní podniky a instituce, kteří se jindy spíše míjejí, a oživit prostory tím, co kdo může nabídnout a připravit. Akce je také šancí upozornit na nevyužitý potenciál veřejného prostoru, který se objeví v té chvíli, kdy z ulice zmizí zaparkovaná auta. **Motto letošního ročníku zní Bez zábran.**

je založeno na principu společného sdílení veřejného prostoru a vzájemné výpomoci.

Možné aktivity: SWAP (výměnu věcí), charitativní bazar knih, hraní deskovek, divadélko a aktivity pro děti

Věděli jste, že Městská knihovna v Praze je letošním partnerem akce Zažít město jinak?

Literární happening NOC LITERATUREY – nejrozšířenější literární akce v České republice

- Cílem veřejného čtení Noc literatury je zvýšit zájem veřejnosti o současnou evropskou literaturu
- Tři pilíře: nejširší veřejnost – atraktivní, běžně nedostupná místa – známé herecké osobnosti
- V roce 2021 se k projektu Noc literatury připojilo 72 měst. Organizují ji knihovny i jiná kulturní zařízení či spolky, knihovny buď na základě výzvy SKIP nebo individuálně
- Od 2013 partnerem SKIP ČR, od roku 2021 partnerem Městská knihovna v Praze
- Projekt organizují Česká centra ve spolupráci s EUNIC Praha (Asociace národních kulturních institutů zemí EU), zahraničními ambasádami v České republice a nakladatelstvím Labyrint

<https://www.nocliteratury.cz/>

NOC LITERATUREY SE BUDE KONAT 21. ZÁŘÍ 2022

Piknikový happening Férová snídane

- **Férová snídane je největší česká akce na podporu** fairtradových a lokálních pěstitelů. Koná se při příležitosti **Světového dne pro fair trade**, který se slaví druhou květnovou sobotu 14. 5. 2022.
- Férovou snídaní pořádala od roku 2011 organizace NaZemi jako příležitost oslavit Světový den pro fair trade (World fair trade day). Ten se slaví od roku 2002 vždy druhou květnovou sobotu.
- Knihovna v roli fanouška fairtrade: <https://fairtrade.cz/news/spolky-knihovny-nebo-urady-se-nyni-mohou-stat-fairtradovymi-fanousky/>
- Přihlášení mezi Fairtradové fanoušky má deklarativní charakter. Vyplňujete kromě přihlášky i vyjádření podpory. Nikdo vás nebude kontrolovat, účast není podmíněna konkrétními kritérii a následným auditem. V přihlášce můžete vyplnit také svou motivaci, proč podporujete Fairtrade a připojujete se Fairtradové fanoušky.
- **Vsetínská fairtrade snídane s knihovnou**
- Datum konání: 14. 05. 2022 09:00 - 12:00
- Místo: Dolní náměstí před knihovnou
- **Spojeno s výprodejem vyřazených knih z knihovny, s hraním deskovek a s něčím na zub.**

<https://www.mvk.cz/kalendar//vsetinska-fairtrade-snidane-s-knihovnou/>

Nepodceňujme komunikaci – propagace knihovny

REALIZACE ÚSPĚŠNÉ AKCE V KNIHOVNĚ

- Jednoduchý a jednoznačný návod neexistuje.

PODMÍNKY

Situace v místě (možnosti, zájem, podpora)

- Finanční možnosti (podpora zřizovatele)
- Prostorové možnosti, technické vybavení
- OSOBNOST KNIHOVNÍKA

Předpoklad úspěšné akce?

PLÁN, VIZE, KONCEPCE KNIHOVNY

TŘI PILÍŘE ÚSPĚŠNÉ AKCE

KNIHOVNÍK

Zájem

Metodická pomoc

ZŘIZOVATEL

Podpora (finanční,
zájem)

NABÍDKA

Databáze lektorů

celostátní, regionální,
sdílení

Metodická pomoc

Podpora

Prostory (knihovna x v obci)

Vícezdrojové financování

Na akce – K21 a VISK 3 na technologie

Jak podpořit zájem knihovníků organizovat aktivity?

Osobnost knihovníka (celoživotní vzdělávání, benefity, ..

JAK PODPOŘIT KNIHOVNÍKA? ZŘIZOVATELE? NABÍDKU?

ĀSOBNOST KNIHOVNĀKA

*„Představuji si knihovnĀka vřdy
jako povahu kamarĀdskou,
muřnou, u nĀř platĀ danĀ slovo
vĀce neř psanĀ smlouva.“*

ZDROJE PRO MOŽNOU INSPIRACI

- OKnA: <https://www.kvkli.cz/akce/id:43819/okna-2022>
- **Knihovníci knihovníkům – Inspirace z knihoven**
- 24. knihovnická dílna 7.–9. září 2021 v Jičíně:
<https://knihovna.jicin.cz/dilna-2021/>
- Databanka vzdělávacích knihovnických programů (*Pojďme si hrát s pejskem a kočičkou* – anotace, cílová skupina, časová dotace, vzdělávací oblasti, klíčové kompetence, potřebné pomůcky, cíl, použitá literatura a zdroje)
- Knihovnická periodika
- Výměna a sdílení informací a zkušeností v rámci sítě celosvětových knihovnických spolků a sdružení (K21, od r. 2021)

Vystoupení z „komfortní zóny“

Při plánování akce vidět knihovnu jako instituci, která není světem sama pro sebe, ale je **AKTIVNÍM SPOLUČINITELEM** v rozvoji místa (města, obce), tzn. měla by participovat na aktivitách, **podporovat genius loci místa**, být součástí **VEREJNÉHO PROSTORU**, tedy být vidět a být slyšet nejen v ohraničeném prostoru omezeném zdí, plotem knihovny, terasou, ale angažovat se a zasahovat aktivitami vně knihovny a oslovit tak i nečtenáře knihovny a obecně přispívat ke kultivaci místa, rozvoji vzdělanosti, propojování občanů napříč generacemi.

**KNIHOVNA MÁ SVÉ KOŘENY V OBCI A
V REGIONU**

Hledejme společně cesty knihoven ke čtenářům a k místním komunitám.

Sdílejme nápady a podněty, inspirujme se, navazujme kontakty s partnery, s knihovnami a knihovníky z jiných obcí, měst, zemí.

Práce metodiků je o hledání cest a o umění zapálit, nadchnout, motivovat.

DILHOFOVÁ, Adéla. Příprava a zajištění vzdělávacích aktivit pro pracovníky knihoven. Dostupné z: <https://studujte.nkp.cz/najit-studijni-pomucku/priprava-zajisteni-vzdelavacich-aktivit-pro-pracovniky-knihoven-0>

HUBATKOVÁ SELUCKÁ, Helena. Zpracování koncepce a systému aktivit k podpoře dětského čtenářství v knihovně. Dostupné z: <https://studujte.nkp.cz/najit-studijni-pomucku/zpracovani-koncepce-systemu-aktivit-k-podpore-detskeho-ctenarstvi-v-0>

ÚSPĚŠNÁ AKCE?

- Kterou akci některé Vaší obsluhované knihovny byste uvedli jako příklad úspěšného projektu?
- Čím byste motivovali knihovníka obecní knihovny k pořádání akce?
- V čem vidíte nedostatek při pořádání aktivit ve Vašem kraji, regionu..

„Knihovník zastává ve své funkci moderní kněžské poslání. Jest ostruhou výbojného, podnikavého a dobyvatelského mládí, leč i útěchou bezútěšného stáří, nalézá lék na rány životní. Toto teplo a požehnání musí vyzařovati ze samé povahy knihovnickovy – a tehdy možno hovořiti o živém knihovníku tvůrčím, jenž má oči k vidění, uši k slyšení a srdce člověka.“